

RZECZNIK PRAW DZIECKA
Monika Horna-Cieślak

Warszawa, 20 października 2025 r.

ZOM.422.4.2025.ZA

(w odpowiedzi należy podać ten znak sprawy)

Szanowna Pani
dr Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Ministro,

zwracam się z prośbą do Pani o przeanalizowanie zasadności instalowania monitoringu wizyjnego wewnątrz budynków placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z art. 121b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa dzieci lub osób zatrudnionych lub ochrony mienia, w placówce opiekuńczo-wychowawczej, może zostać wprowadzony szczególny nadzór nad pomieszczeniami placówki lub terenem wokół placówki w postaci środków technicznych umożliwiających rejestrację obrazu (monitoring).

Powyższy przepis w mojej ocenie sprawił, że monitoring wizyjny jest obecnie instalowany w coraz większej ilości placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym typu rodzinnego i miejscach wewnątrz ich budynku, np. na korytarzach, pozwalając na nadmierną ingerencję w prawo do prywatności i ochronę danych osobowych wychowanków.

Taka praktyka budzi poważne wątpliwości w budowaniu właściwych, a zarazem bezpiecznych i przyjaznych warunków, adekwatnych do potrzeb dzieci w miejscu ich zamieszkania. Na pewno monitoring nie zastąpi mądrze podejmowanych działań wychowawczych, a niekiedy wręcz może stać w sprzeczności z zasadami współczesnej

pedagogiki, stawiającej na budowanie relacji, na dziecięcą podmiotowość oraz na udział dzieci w organizacji ich otoczenia i odpowiedzialności za podejmowane decyzje i ich skutki.

Ponadto stwarza to zagrożenie, że prywatne życie dzieci może być obserwowane przez osoby do tego nieuprawnione, gdyż odczyt obrazu może być dostępny również w domach lub w telefonach komórkowych dyrektorów placówek lub osób przez nich upoważnionych.

Należy podkreślić, że placówka opiekuńczo-wychowawcza zastępuje dziecku dom rodzinny, co oznacza, iż powinno ono czuć się w niej swobodnie, a atmosfera i zasady organizacji placówki powinny być wzorowane na warunkach i relacjach panujących w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. Świadomość stałej obserwacji przez osoby, które nie przebywają na co dzień z dziećmi, może powodować u nich utratę zaufania do otoczenia i poczucie ciągłej inwigilacji. Nie tworzy to przyjaznego klimatu do rozwoju społecznego dzieci. Ponadto dzieci szybko uczą się żyć „będąc w zasięgu kamery” i modelować swoje zachowania, aby mieć możliwość nie być w jej zasięgu.

Moim zdaniem podstawą zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa wewnątrz budynku placówki opiekuńczo-wychowawczej powinny być odpowiednie oddziaływania wychowawcze i tworzenie przyjaznej i życzliwej atmosfery pomiędzy opiekunami a dziećmi. Zadaniem placówki jest bowiem kształtowanie właściwych warunków do swobodnego i nieskrępowanego rozwoju dzieci i młodzieży w atmosferze wzajemnego zaufania i poszanowania. Natomiast instalowanie kamer może spowodować osłabienia relacji międzyludzkich i poczucia więzi społecznych, które powinny być podstawą funkcjonowania człowieka. Nadzór sprawowany za pomocą kamer nie tylko nie sprzyja utożsamianiu się z określonymi wartościami, ale promuje oportunizm i konformizm. Dzieci szybko mogą opanować odpowiednie zachowania na pokaz i z nich rezygnować, gdy nie będą w zasięgu „oka kamery”. Taka forma sprawowania nadzoru nie powinna być wykorzystywana, stawiana ponad dobrem dziecka.

Dodatkowo, instalowanie monitoringu wizyjnego w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nadaje temu miejscu zdecydowanie bardziej instytucjonalny charakter, co

pozostaje w sprzeczności z głównym założeniem, jakie powinna spełniać placówka opiekuńczo-wychowawcza, a w szczególności typu rodzinnego.

Zainstalowanie monitoringu wizyjnego powinno ograniczyć się do wejścia/wejść na teren placówki, w tym do jej budynku, aby zapobiec wejściu osób nieuprawnionych. Natomiast nie powinien być narzędziem sposobu kontrolowania pracy zatrudnionych tam pracowników, a także relacji między wychowankami. Ponadto ingerencja w prawo do prywatności dziecka powinna mieć podstawę w przepisach ustawowych, a nie tylko w regulaminach wewnętrznych placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Należy mieć na uwadze prawo dzieci do prywatności, które stanowi wartość konstytucyjną i jest chronione, w szczególności poprzez art. 47 Konstytucji RP (każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym), tudzież poprzez art. 16 Konwencji o prawach dziecka (żadne dziecko nie będzie podlegało arbitralnej lub bezprawnej ingerencji w sferę jego życia prywatnego, rodzinnego lub domowego czy w korespondencję ani bezprawnym zamachom na jego honor i reputację), a także poprzez art. 23 Kodeksu cywilnego (dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego, niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach).

Mając powyższe na uwadze, w trosce o zapewnienie dzieciom przebywającym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w tym typu rodzinnego, realizacji przysługujących im praw oraz właściwych warunków rozwoju, na podstawie art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2023 r. poz. 292), proszę Panią Ministrę o analizę przedstawionego problemu i doprecyzowanie przepisów wprowadzając jasne przesłanki stosowania monitoringu, w tym umieszczania kamer z uwzględnieniem praw dziecka oraz ochrony danych osobowych ich i ich rodzin oraz osób ich odwiedzających.

Uprzejmie proszę o poinformowanie mnie o stanowisku Pani Ministry w tej sprawie, jak również o ewentualnie zamierzonych działaniach i decyzjach w tym zakresie.

Z wyrazami szacunku

Monika Horna-Cieślak

Rzecznik Praw Dziecka

/wydane w postaci elektronicznej i podpisane
kwalifikowanym podpisem elektronicznym/